

**Jak rozpoznać zagrożenie
i interweniować w sytuacji
podejrzenia krzywdzenia dziecka
*Konferencja 2019 r.***

*Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie*

Wrocław, ul. Rydygiera 43a

Tel. 71 78 23 591

e-mail: zespol.interdyscyplinarny@mops.wroclaw.pl

Charakterystyka i skala zjawiska krzywdzenia dzieci

Przemoc wobec dzieci to stosowanie kar cielesnych, zadawanie cierpień psychicznych i inne formy poniżania dziecka. To także nie wywiązywanie się z opieki, które ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego lub psychicznego dziecka.

Przemocą jest także celowe zaniechanie działań, które mogłyby zapobiec krzywdzie dziecka. **Sprawcami przemocy często są bliskie dziecku osoby, także rodzice lub opiekunowie.**

Przemoc wobec dzieci nie jest ściśle powiązana ze statusem społecznym czy materialnym rodziny - może zdarzyć się w każdym środowisku.

Definicja przemocy

W świetle przepisu art. 2 ust. 2 znowelizowanej w 2010 roku *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* jako przemoc w rodzinie należy rozumieć:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Definicja krzywdzenia dziecka

**Krzywdzenie dzieci, to każde działanie lub bezczynność jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, który deprywuje prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój.
(Gill D. G.)**

Formy przemocy stosowanej wobec dzieci

Przemoc fizyczna – **wszelkiego rodzaju działania wobec dziecka powodujące nieprzypadkowe urazy takiej jak: stłuczenia, złamania, zasinienia, oparzenia, urazy narządów wewnętrznych itp..**

Przemoc emocjonalna – **rozmyślne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych osób wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka, w tym zaburzenia osobowości, niskie poczucie własnej wartości, stany nerwicowe i lękowe. Należą do nich obelgi, groźby, szantaż, zastraszanie, emocjonalne odrzucenie oraz nadmierne, nieadekwatne do możliwości dziecka wymagania.**

Zaniedbywanie – **niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych, jak i psychicznych. Do tej kategorii należy niewłaściwe odżywianie, ubieranie, niedostateczna ochrona zdrowia, brak właściwej edukacji, niewystarczająca opieka i narażanie dziecka na niebezpieczeństwo, niezaspokajanie poczucia bezpieczeństwa, a także potrzeby miłości, troski, stabilizacji, przynależności itp.**

Wykorzystywanie seksualne dziecka (wg WHO): **to włączanie go w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest nie zgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby**

Powody krzywdzenia dzieci

Jak pokazują badania krzywdzenie dzieci w rodzinie jest zjawiskiem o charakterze złożonym i wieloprzyczynowym.

Na pojawienie się przemocy wobec dziecka może wpływać wiele czynników indywidualnych (rodzica i dziecka), rodzinnych, lokalnych oraz makrospołecznych.

Czynniki predysponujące do wystąpienia maltretowania dziecka dzieli się w następujący sposób:

- 1) niski stopień umiejętności rodzicielskich**
- 2) stresujące okoliczności**
- 3) cechy dziecka**
- 4) zaburzenia więzi pod postacią słabej więzi któregoś z rodziców z dzieckiem**

Jak rozpoznać przemoc wobec dzieci?

➤ Obserwowanie sygnałów

- m.in. wypowiedzi, wygląd, problemy medyczne, ślady, urazy, absencja, zaburzenia emocjonalne, zaburzenia zachowania

➤ Zbieranie dodatkowych informacji

- m.in. od wychowawcy, nauczycieli, z innych instytucji, od rodziców, rodzeństwa

➤ Diagnoza problemu

- m.in. analiza sytuacji rodzinnej, ustalenie kto krzywdzi, w jaki sposób, kto może wspierać, ocena bezpieczeństwa w środowisku
- Warto zwracać uwagę na częstość urazów, liczbę i rodzaj niepokojących sygnałów, wyjaśnienia przez rodziców przyczyn urazów/zachowania, zmiany placówek, adresów zamieszkania, lekarzy.

➤ Planowanie interwencji

- m.in. zapewnienie bezpieczeństwa, pozyskanie sojuszników do współpracy, podjęcie współpracy z rodzicami, objęcie pomocą na terenie placówki, podjęcie kroków prawnych

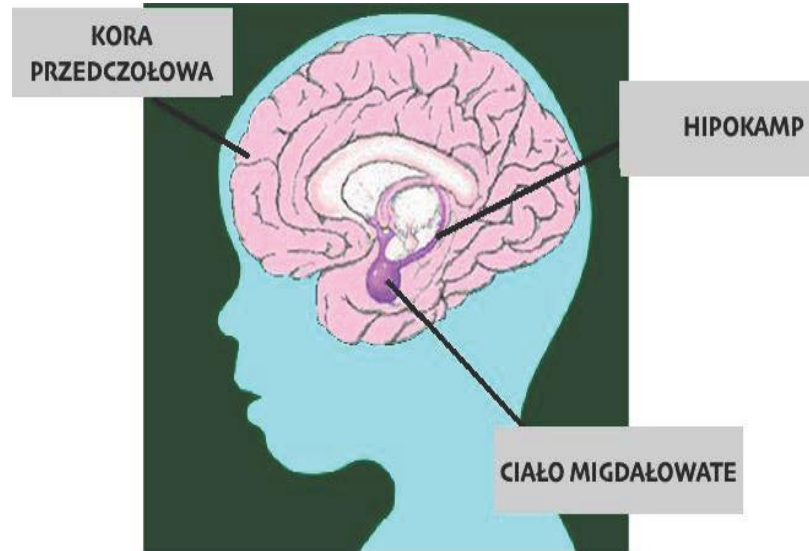
Skutki krzywdzenia dziecka

Krzywdzenie dziecka ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego, stanu psychicznego oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi. Najbardziej dramatyczne konsekwencje dla rozwoju dziecka wynikają z nadużyć ze strony najbliższych opiekunów.

Dzieci, które doznały deprywacji potrzeby bezpieczeństwa w relacji z najbliższymi opiekunami, przenoszą te doświadczenia na kontakty z innymi osobami.

Zmiany w mózgu wynikające z doświadczenia traumy:

Upośledzenie podstawowej funkcji ciała migdałowatego czyli adekwatnego uruchamiania reakcji alarmowej organizmu w odpowiedzi na niebezpieczeństwo.

Kora przedczołowa pomaga nam oceniać zagrożenie, regulować emocje, planować reakcje, oraz kontrolować impulsy. To centrum racjonalnego myślenia.

Trauma w dzieciństwie powoduje niedorozwój kory przedczołowej. Rezultatem tego jest upośledzona umiejętność: -oceny zagrożenia przy pomocy racjonalnego myślenia –regulacji emocji, – kontroli impulsów.

Hipokamp, który jest tą częścią lewej półkuli, która przyczynia się do przechowywania języka, wspomnień i do podejmowania decyzji, kiedy mózg jest zalewany hormonami stresu jest odcięty wraz ze swoimi informacjami od umysłu stąd ogromne trudności w podejmowaniu bieżących decyzji.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz.59, z późn. zm.6) po art. 96 dodano:

„Art. 961. Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.”.

**Rozporządzenie Rady Ministrów
w sprawie procedury
„Niebieskie Karty” oraz wzorów
formularzy „Niebieskie Karty”
z dnia 13 września 2011 r**

Procedura Niebieska Karta

- ▶ Wszczęcie procedury rozpoczyna się z chwilą **wypełnienia formularza** Niebieska Karta.
- ▶ Obowiązek wszczęcia procedury spoczywa na przedstawicielu instytucji, który jako **pierwszy powziął podejrzenie**, że w rodzinie dochodzi do przemocy.
- ▶ Formularz wraz z wnioskiem o powołanie grupy roboczej należy przekazać do Zespołu Interdyscyplinarnego w ciągu 7 dni

Interwencja w ramach procedury Niebieska Karta

- ▶ Podejmowanie interwencji w środowisku wobec osoby dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę Niebieskie Karty i **nie wymaga zgody** osoby dotkniętej przemocą w rodzinie
- ▶ Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu **zapewnienie bezpieczeństwa** osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

WIEDZIAŁA o krzywdzeniu dziecka, ale nikomu o tym NIE POWIEDZIAŁA!

JANINA K.: ALE JA NIC NIE ZROBIŁAM
SĘDZIA: NO WŁAŚNIE!

Janina K. wiedziała, że jej uczennica jest wykorzystywana seksualnie, ale nigdzie tego nie zgłosiła. Grozi jej do 3 lat więzienia.

**PRAWNIK
tłumaczy**

Według Kodeksu postępowania karnego każdy, kto wie o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę lub policję.

Zgodnie ze zmianami w Kodeksie karnym (art. 240 kk § 1), od 13 lipca 2017 r. każdy kto wie, że dziecko jest ofiarą przestępstwa m.in. wykorzystywania seksualnego, gwałtu lub doznało ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w wyniku przestępstwa, ma **prawny obowiązek** zawiadomić o tym prokuraturę lub policję.

Zaniechanie zawiadomienia grozi karą pozbawienia wolności do 3 lat.

FUNDACJA DAJEMY DZIECIOM SIĘ ZWRACA UWAGĘ

Obowiązek zgłaszania przestępstw wobec dzieci jest szczególnie ważny w działaniach specjalistów pracujących z dziećmi. Profesjonaliści i rodzice, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie bezpieczeństwa dzieci, mogą zadzwonić pod bezpłatny numer prowadzony przez fundację: 800 100 100.

REAGUJ – TO TWÓJ PRAWNY OBOWIĄZEK!
Więcej informacji na fdds.pl/reaguj

Według Kodeksu postępowania karnego, każdy kto wie o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę lub policję.

Zgodnie ze zmianami w Kodeksie karnym, od 13 LIPCA 2017 r. każdy kto wie, że dziecko:

- zostało zgwałcone lub wykorzystane seksualnie przed ukończeniem 15. roku życia,
- zostało wykorzystane seksualnie ze względu na swoją bezradność lub niepoczytalność
- jest ofiarą gwałtu zbiorowego, kazirodczego, ze szczególnym okrucieństwem,
- doświadczyło ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w wyniku przestępstwa.

ma **PRAWNY OBOWIĄZEK** zawiadomić o tym prokuraturę lub policję.

ZANIECHANIE ZAWIADOMIENIA GROZI KARĄ POZBAWIENIA WOLNOŚCI DO 3 LAT.

REAGUJ – TO TWÓJ PRAWNY OBOWIĄZEK!

Dowiedz się więcej o rozpoznawaniu krzywdzenia dzieci i sposobach reagowania:

Podjąć działania, które mają na celu zatrzymanie krzywdzenia dziecka. Zawiadom odpowiedniej służby – prokuraturę bądź policję, sąd rodzinny lub uruchomić procedurę „Niebieskie Karty”. Pamiętaj również o udzieleniu dziecku pomocy psychologicznej oraz przygotowaniu go do udziału w procedurze prawnej.

Jako profesjonalista mający kontakt z dziećmi, powinieneś zareagować zawsze, gdy:

- na podstawie obserwacji dziecka podejrzewasz, że jest krzywdzone (w rodzinie, przez rówieśników, przez inne osoby dorosłe),
- dziecko ujawniło doświadczenie krzywdzenia,
- inna osoba (dorosły lub podopieczny) zgłosiła Ci fakt krzywdzenia dziecka.

- Wejdź na stronę kampanii informacyjnej „Reaguj – to Twój prawny obowiązek” fdds.pl/reaguj
- Zadzwoni pod bezpłatny numer Telefonu dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci – **800 100 100** (poniedziałek – piątek, w godzinach 12:00 – 15:00)
- Skontaktuj się z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę: opiekun@fdds.pl, jeśli Ty lub dziecko potrzebujecie wsparcia psychologicznego lub prawnego w sprawach związanych z uczestnictwem w procedurach prawnych
- Wejdź na stronę edukacja.fdds.pl, na której znajdziesz informacje o szkoleniach dla profesjonalistów, dotyczących problematyki krzywdzenia dzieci
- Zgłoś placówkę, w której pracujesz, do programu Chronimy Dzieci – chronimydzieci.pl

REAGUJ! Twoje działania mogą uratować zdrowie lub życie dziecka.

Informacje i dokumenty

Zespół Interdyscyplinarny we Wrocławiu
50-449 Wrocław,
ul. Rydygiera 43a .
e-mail: zespol.interdyscyplinarny@mops.wroclaw.pl
tel. (71) 78 23 591

Podstawowe informacje i wzory dokumentów:
www.kampaniaprzemoc.pl
Zakładka Zespół Interdyscyplinarny

Dziękuję za uwagę :)